

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 85 0 P 071685 20 Rev
Banjaluka, 13.4.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Z.T., sina P. iz D., koga zastupa punomoćnik S.M., advokat iz D., protiv tuženog P.T., sina P. iz D., koga zastupa punomoćnik T.S., advokat iz D., radi vraćanja zajma, vrijednost predmeta spora: 300.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Doboju broj: 85 0 P 071685 19 Gž od 10.02.2020. godine, na sjednici održanoj dana 13.4.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Doboju broj: 85 0 P 071685 18 P od 09.8.2019. godine odbijen je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu na ime zajma vrati iznos od 300.000,00 KM, uz zakonsku zateznu kamatu počev od dana podnošenja tužbe pa do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka. Istom presudom je obavezan tužitelj da tuženom naknadi troškove postupka, u iznosu od 11.583,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Doboju broj: 85 0 P 071685 19 Gž od 10.02.2020. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Predlaže da se revizija usvoji i obje nižestepene presude preinače tako da se udovolji tužbenom zahtjevu, ili da se osporena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi nije odgovorio na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu isplati iznos naveden u izreci prvostepene presude, na ime vraćanja zajma, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Tokom postupka pokazalo se nespornim, da su tužitelj i tuženi rođena braća; da je tuženi, dana 12.02.2013. godine, po ovlaštenju tužitelja kao vlasnika računa, sa njegovog računa kod P.i.b., podigao iznos od 300.000,00 KM; da taj iznos nije vratio tužitelju. Tužitelj tvrdi da je navedeni iznos pozajmio tuženom radi rješavanja stambenog pitanja, pa u ovom postupku traži njegovo vraćanje.

Tuženi se brani isticanjem da je to njegov novac i da nema obavezu vraćanja istog, odnosno da se radi o novcu koji je isplaćen tužitelju na ime naknade za ekspropisane nekretnine među kojima su se nalazile i nekretnine tuženog iako su formalnopravno bile upisane na tužitelja.

Prvostepeni sud je utvrdio, a sud drugog stepena ocjenio pravilnim to utvrđenje iz kojeg proizlazi, naročito iz sadržine spisa Uprave, PJ D. broj: ..., da je za potrebe eksploatacije uglja na eksploatacionim poljima, ležišta R., D. i O. u S., od posjednika Z.T. (u ovom postupku tužitelja) izvršena potpuna eksproprijacija nekretnina označenih kao k.č. broj: 1323, 1324, 1325, sve upisane u posjedovni list broj: 356 k.o. R. (za koje tuženi tvrdi da su pripadale njemu) i nekretnina označenih kao k.č. broj: 2288, 2314, 2315, 2316, 2317 upisane u posjedovni list broj: 502 k.o. D. i k.č. broj: 2323/4 upisana u posjedovni list broj: 675 k.o. D. U tom upravnom postupku postignut je sporazum o naknadi, dana 01.02.2013. godine, te je tužitelju određena naknada za sve navedene nekretnine u ukupnom iznosu od 1.506.420,00 KM.

Dalje je, na temelju saglasnih iskaza tuženog i saslušanih svjedoka: M.Đ. (sestre parničnih stranaka), M.T.1 (brata parničnih stranaka), M.T.2. (rođaka tužitelja i tuženog) i L.M. (komšinice tuženog), utvrđeno da je nekretnine označene kao k.č. broj: 1323 L. dvorište, površine 214 m², kuća i zgrade površine 51 m², k.č. br. 1324 L. pašnjak II klase površine 2556 m² i k.č. br.1325 L. njiva V klase površine 8113 m², sve upisane u posjedovni list broj: 356 k.o. R., kupio tuženi i platio kupoprodajnu cijenu ranijem vlasniku J.T. i da je na tim nekretninama (jer je kuća bila srušena) svojim ličnim sredstvima izgradio porodičnu kuću u kojoj je živio sa suprugom i dvoje djece sve do eksproprijacije tog zemljišta za potrebe E.r.i.t.s., a da je ugovor o poklonu od 03.5.2007. godine (radi izbjegavanja plaćanja poreskih obaveza, iako se radilo o ugovoru o prodaji što je nesporno među parničnim strankama) za ove nekretnine, sa J.T. kao poklonodavcem, formalno zaključio tužitelj kao poklonoprimalac, slijedom čega su one u javnim evidencijama i upisane na njegovo ime, te mu za njih isplaćena naknada u postupku eksproprijacije zajedno sa naknadom za sve druge (naprijed navedene) ekspropisane nekretnine, upisane u k.o. D., koje je tužitelj kupio dana 11.8.2005. godine (a formalno takođe zaključio ugovor o poklonu) od ranije vlasnice M.D..

Nije sporno da je tuženi nakon podizanja novca sa računa tužitelja, kupio jedan dvosoban stan i jednu garsonjeru u D., što je platio ukupno 132.000,00 KM.

Kod ovakvog stanja stvari, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da tužitelj nije dokazao da je sa tuženim zaključio ugovor o zajmu i da je po tom osnovu dao ovlaštenje tuženom da sa njegovog računa podigne iznos od 300.000,00 KM, što tuženi i nije osporio, pa kako je tokom postupka, provedenim dokazima, prvenstveno iskazima saslušanih svjedoka, potvrđeno isticanje tuženog da se ne radi o pozajmici, nego o dijelu novca koji je njemu pripao nakon eksproprijacije svih predmetnih nekretnina, za koje je tužitelju isplaćen ukupan iznos od 1.506.420,00 KM, pravilno su odbili tužbeni zahtjev.

Odluke nižestepeni sudova su pravilne i navodi revizije ih ničim bitnim ne dovode u pitanje.

Prema odredbi člana 557. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), ugovorom o zajmu zajmodavac se obavezuje da preda u svojini zajmoprimcu određenu količinu novca ili drugih zamjenjivih stvari, a zajmoprimalac se obavezuje da mu vrati poslije izvjesnog vremena istu količinu novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i istog kvaliteta. Saglasno prednjem, ugovor o zajmu je konsensualni, a ne realni ugovor jer nastaje saglasnošću stranaka da zajmodavac preda zajmoprimcu predmet zajma a zajmoprimalac da istu količinu novca ili drugih zamjenjivih stvari vrati zajmodavcu u

ugovorenom roku sa kamatom (samo ako je tako ugovoreno, član 558. stav 1. ZOO, osim ako se radi o ugovorima u privredi, stav 2. iste zakonske odredbe).

Kod činjenice da tužitelj samo tvrdi, a ničim ne dokazuje (iako bi, s obzirom da se radi o velikom iznosu, logično bilo očekivati da se sačini ugovor o zajmu u pismenoj formi, bez obzira što se radi o braći) da je sporni iznos od 300.000,00 KM pozajmio tuženom, a da tuženi, kao i saslušani svjedoci, tvrde da se predmetni novac odnosi na vrijednost ekspropisanih nekretnina čiji je stvarni vlasnik (kako je naprijed rečeno) bio tuženi za koje je naknadu primio tužitelj u okviru ukupnog iznosa od 1.506.420,00 KM – tužitelj, prema pravilu o teretu dokazivanja iz odredbe člana 126. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 58/03, 85/03, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP) u vezi sa članom 7. stav 1. i članom 123. stav 1. istog zakona, nije dokazao da se radi o zajmu kako ga karakteriše odredba člana 557. ZOO.

Neosnovan je revizioni navod kojim se ukazuje na "neurednost" prvostepene presude. Izreka presude, saglasno odredbi člana 191. stav 3. ZPP, sadrži odluku suda o usvajanju ili odbijanju stavljenih zahtjeva. U izreci se, suprotno tvrdnji revidenta, ne mora navesti zbog čega se odbija tužbeni zahtjev, to je stvar obrazloženja.

U konkretnom slučaju se ne radi o stvarnopravnom zahtjevu, pa ne bi imalo nikakvog smisla podnošenje protivtužbe (kako pogrešno tvrdi revident) za utvrđenje da je tuženi stvarni vlasnik nekretnina koje su bile upisane na tužitelja i za koje je u postupku eksproprijacije primio naknadu, te je odmah zatim isplatio tuženom u iznosu od 300.000,00 KM, čije vraćanje traži u ovom postupku uz tvrdnju da se radilo o zajmu. Osim toga, takav zahtjev, kod već izvršene eksproprijacije, se i ne bi mogao postaviti u odnosu na tužitelja, a onda nema mjesta protivtužbi.

Tačno je da je u odredbi člana 55. Zakona o stvarnim pravima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 124/08 do 107/19) sadržano načelo povjerenja u zemljišne knjige, odnosno povjerenja u istinitost upisa izvršenih u javne evidencije. Međutim, odredbama istog zakona je predviđena mogućnost suprotnog dokazivanja, pa revizioni navodi, kojima tužitelj insistira na primjeni ovog načela, kod svih drugih izvedenih dokaza i utvrđenog (naprijed opisanog) činjeničnog stanja, nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Svoju tvrdnju da se ne radi o zajmu tuženi je, pored ostalog, dokazivao iskazima saslušanih svjedoka i nižestepeni sudovi su opravdano svoje odluke temeljili na tim dokazima. Za razliku od toga, tužitelj - u prilog svoje tvrdnje da se radi o zajmu - nije ponudio ni jedan dokaz osim nesporne činjenice da je tuženi sa njegovog računa i uz njegovu saglasnost podigao sporni iznos, za koji je tokom postupka utvrđeno da se odnosi na vrijednost ekspropisanih nekretnina čiji je stvarni vlasnik bio tuženi.

Nema kontradikcije u iskazima tuženog jer on, suprotno tvrdnji revidenta, nije u odgovoru na tužbu tvrdio da nije primio 300.000,00 KM, nego da nisu tačni navodi da mu je tužitelj taj iznos pozajmio, a kasnije je objasnio šta je bio osnov te isplate, pa se i ti revizioni navodi ukazuju neosnovanim.

Navodi revidenta kojim ukazuje da nisu osnovane tvrdnje tuženog i svjedoka da je R.i.t.s. za čije potrebe je vršena eksproprijacija zemljišta, nastojao kod svojih zaposlenih radnika (a tuženi je radio u rudniku) ishoditi nižu naknadu za ekspropisane nekretnine, pa da je to bio razlog zašto je ugovor o poklonu, na osnovu kojeg je tuženi pribavio naprijed opisane

nekretnine, zaključio tužitelj, a ne tuženi, nisu od uticaja na ocjenu zakonitosti i pravilnosti pobijane presude, jer nižestepeni sudovi nisu svoje odluke zasnovali na takvom utvrđenju.

Ni ostali revizioni navodi nisu relevantni za odlučivanje u ovom sporu, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, temeljem odredba člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić